

EVROPSKA UNIJA

EVROPSKI PARLAMENT

SVET

**Bruselj, 13. junij 2024
(OR. en)**

**2023/0077 (COD)
2023/0077/B (COD)
LEX 2374**

**PE-CONS 2/1/24
REV 1**

**ENER 11
ENV 27
CLIMA 17
COMPET 22
CONSOM 6
FISC 3
CODEC 28**

**DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O SPREMEMBI DIREKTIV (EU)
2018/2001 IN (EU) 2019/944 GLEDE IZBOLJŠANJA ZASNOVE TRGA ELEKTRIČNE
ENERGIJE V UNIJI**

DIREKTIVA (EU) 2024/...
EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. junija 2024

**o spremembi direktiv (EU) 2018/2001 in (EU) 2019/944
glede izboljšanja zasnove trga električne energije v Uniji**

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom³,

¹ UL C 293, 18.8.2023, str. 112.

² UL C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

³ Stališče Evropskega parlamenta z dne 11. aprila 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 21. maja 2024.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Od septembra 2021 je opaziti zelo visoke cene in nestanovitnost na trgih električne energije. Kot je navedla Agencija Evropske unije za sodelovanje energetske regulatorjev (ACER) v končni oceni zasnove veleprodajnega trga električne energije EU iz aprila 2022, je to predvsem posledica visoke cene plina, ki se uporablja kot vložek za proizvodnjo električne energije.
- (2) Zaradi stopnjevanja ruske vojne agresije proti Ukrajini, ki je pogodbenica Pogodbe Energetske skupnosti⁴, in s tem povezanih mednarodnih sankcij od februarja 2022 je prišlo do plinske krize, motenj na svetovnih trgih energije, poslabšanja težave zaradi visokih cen plina ter znatnega posrednega vpliva na cene električne energije. Ruska vojna agresija proti Ukrajini je povzročila tudi negotovost pri oskrbi z drugimi surovinami, kot sta črni premog in surova nafta, ki se uporabljata v obratih za proizvodnjo električne energije. Ta negotovost se je še dodatno znatno povečala nestanovitnost cen električne energije. Zaradi zmanjšane razpoložljivosti več jedrskih reaktorjev in nizke proizvodnje hidroelektrarn so se cene električne energije še bolj zvišale.

⁴ UL L 198, 22.7.2006, str. 18.

- (3) Komisija je v odziv na te razmere v sporočilu z dne 13. oktobra 2021 o „spopadanju z naraščajočimi cenami energije: nabor orodij za ukrepanje in podporo“ predlagala nabor ukrepov, ki jih lahko Unija in njene države članice uporabijo za obravnavanje takojšnjega učinka visokih cen energije na gospodinjске odjemalce in podjetja, vključno z dohodkovno podporo, davčnimi olajšavami, ukrepi za manjšo porabo energije in shranjevanje energije, ter za krepitev odpornosti na prihodnje cenovne pretrese. Komisija je v sporočilu z dne 8. marca 2022 o „REPowerEU: skupni evropski ukrepi za cenovno dostopnejšo, zanesljivejšo in bolj trajnostno energijo“ predstavila vrsto dodatnih ukrepov za okrepitev nabora orodij in odziv na naraščajoče cene energije. Prav tako je 23. marca 2022 vzpostavila začasni okvir državne pomoči, s katerim je dovolila nekatere subvencije za ublažitev učinka visokih cen energije.
- (4) Komisija je v sporočilu z dne 18. maja 2022 z naslovom „Načrt REPowerEU“ uvedla dodatne ukrepe, osredotočene na manjšo porabo energije, diverzifikacijo oskrbe z energijo, višji cilj glede energetske učinkovitosti in pospešeno uvajanje energije iz obnovljivih virov, da bi zmanjšali odvisnost Unije od ruskih fosilnih goriv, vključno s predlogom za povišanje cilja Unije glede obnovljivih virov energije v končni bruto porabi energije do leta 2030 na 45 %. Poleg tega so bili v sporočilu Komisije z dne 18. maja 2022 o „kratkoročnih intervencijah na trgu energije in dolgoročnih izboljšavah zasnove trga električne energije – načrt za ukrepanje“ določeni dodatni kratkoročni ukrepi za spopadanje z visokimi cenami energije in hkrati opredeljena potencialna področja za izboljšanje zasnove trga električne energije; prav tako je bila napovedana namera, da se ta področja ocenijo z namenom spremembe zakonodajnega okvira.

- (5) Da bi Unija čim prej obravnavala krizo zaradi cen energije in varnostne pomisleke ter se spopadla s povišanjem cen za državljane, je sprejela več pravnih aktov, vključno z Uredbo (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta⁵, ki vzpostavlja trden režim skladiščenja plina, ter Uredbo Sveta (EU) 2022/1369⁶, v kateri so določeni učinkoviti ukrepi za zmanjšanje povpraševanja po plinu in električni energiji, Uredbo Sveta (EU) 2022/1854⁷, s katero so bili vzpostavljeni režimi omejevanja cen, da bi se izognili nepričakovanim dobičkom na trgih plina in električne energije, in Uredbo Sveta (EU) 2022/2577⁸, s katero so bili vzpostavljeni ukrepi za pospešitev postopkov izdaje dovoljenj za obrate za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

⁵ Uredba (EU) 2022/1032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2022 o spremembi Uredb (EU) 2017/1938 in (ES) št. 715/2009 glede skladiščenja plina (UL L 173, 30.6.2022, str. 17).

⁶ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

⁷ Uredba Sveta (EU) 2022/1854 z dne 6. oktobra 2022 o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (UL L 261 I, 7.10.2022, str. 1).

⁸ Uredba Sveta (EU) 2022/2577 z dne 22. decembra 2022 o okviru za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov (UL L 335, 29.12.2022, str. 36).

- (6) Dobro povezan trg energije, ki temelji na uredbah (EU) 2018/1999⁹, (EU) 2019/942¹⁰ in (EU) 2019/943¹¹ Evropskega parlamenta in Sveta ter direktivah (EU) 2018/2001¹², (EU) 2018/2002¹³ in (EU) 2019/944¹⁴ Evropskega parlamenta in Sveta, ki so skupaj splošno znane kot sveženj Čista energija za vse Evropejce, sprejet v letih 2018 in 2019, Uniji omogoča, da v vseh razmerah izkoristi gospodarske prednosti enotnega trga energije ter s tem zagotavlja zanesljivost oskrbe in vzdržuje proces razogljichenja za doseganje cilja Unije glede podnebne nevtralnosti. Tudi čezmejna medsebojna povezljivost zagotavlja varnejše, zanesljivejše in učinkovitejše delovanje elektroenergetskih sistemov ter boljšo odpornost na kratkoročne cenovne pretrese.

⁹ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

¹⁰ Uredba (EU) 2019/942 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o ustanovitvi Agencije Evropske unije za sodelovanje energetske regulatorjev (UL L 158, 14.6.2019, str. 22).

¹¹ Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (UL L 158, 14.6.2019, str. 54).

¹² Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

¹³ Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

¹⁴ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

- (7) Krepitev notranjega trga energije ter doseganje ciljev podnebnega in energetskega prehoda zahteva znatno nadgradnjo elektroenergetskega omrežja Unije, da se bo lahko prilagodilo velikemu povečanju zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ob spremenljivih proizvodnih količinah, odvisnih od vremenskih razmer, in spreminjanjem vzorcev pretoka električne energije po Uniji, ter obravnavalo nove potrebe, kot so električna vozila in toplotne črpalke. Naložbe v omrežja znotraj in prek meja so ključne za pravilno delovanje notranjega trga električne energije, vključno z zanesljivostjo oskrbe. Take naložbe so potrebne za povezovanje energije iz obnovljivih virov in povpraševanja v okoliščinah, kadar sta ta vidika med seboj bolj oddaljena kot v preteklosti, ter nenazadnje za doseganje podnebnih in energetskih ciljev Unije. Zato bi morala vsaka reforma trga električne energije v Uniji prispevati k bolj povezanemu evropskemu elektroenergetskemu omrežju, da se zagotovi, da vsaka država članica doseže raven elektroenergetske medsebojne povezanosti v skladu s ciljem vsaj 15-odstotne elektroenergetske medsebojne povezanosti za leto 2030 na podlagi člena 4, točka (d)(1), Uredbe (EU) 2018/1999, da se ta zmogljivost medsebojnega povezovanja v največji možni meri uporablja za čezmejno trgovino ter da se zgradi ali nadgradi elektroenergetsko omrežje Unije in infrastruktura za povezljivost, kot so projekti skupnega interesa Unije, določeni na podlagi Uredbe (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁵. Vsem državljanom in podjetjem Unije bi bilo treba zagotoviti ustrezno povezljivost, saj bi tako lahko imeli velike priložnosti za sodelovanje pri energetskem prehodu in digitalni preobrazbi Unije. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti najbolj oddaljenim regijam iz člena 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ki priznava njihove posebne omejitve in predvideva sprejetje posebnih ukrepov v zvezi z njimi.

¹⁵ Uredba (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetske infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L 152, 3.6.2022, str. 45).

- (8) Sedanja zasnova trga električne energije je med drugim pripomogla k nastanku novih in inovativnih proizvodov, storitev in ukrepov na maloprodajnih trgih električne energije, s čimer podpira energetska učinkovitost in uporabo energije iz obnovljivih virov ter povečuje izbiro, da bi se porabnikom pomagalo pri zniževanju računov za energijo, tudi z malimi proizvodnimi napravami in nastajajočimi storitvami za zagotavljanje prilagajanja odjema. Krepitev in izkoriščanje potenciala digitalizacije energetskega sistema, kot je dejavna udeležba porabnikov, je ključni element prihodnjih trgov električne energije in elektroenergetskih sistemov Unije. Hkrati je treba spoštovati izbiro porabnikov in jim omogočiti, da izkoristijo različne ponudbe pogodb, gospodinjske odjemalce pa zaščititi pred visokimi cenami med energetska krizo. Povezovanje energetskega sistema je namenjeno načrtovanju in upravljanju energetskega sistema kot celote, ki vključuje več nosilcev energije, infrastruktur in sektorjev porabe energije, z ustvarjanjem močnejših povezav med njimi, v medsebojni sinergiji in podprto z digitalizacijo, da se zagotovi varna, cenovno dostopna, zanesljiva in trajnostna energija.
- (9) V razmerah energetske krize se je pokazalo več pomanjkljivosti in nepričakovanih posledic sedanje zasnove trga električne energije, ki so povezane z vplivom visokih in nestanovitnih cen fosilnih goriv na kratkoročne trge električne energije, zaradi česar so gospodinjstva in podjetja izpostavljeni znatnim porastom cen in posledičnimi učinki na njihovih računih za električno energijo.

- (10) Hitrejša uvajanje energije iz obnovljivih virov in čistih prožnih tehnologij je najbolj trajnosten in stroškovno učinkovit način, da se strukturno zmanjša povpraševanje po fosilnih gorivih za proizvodnjo električne energije in omogoči neposredna poraba električne energije z elektrifikacijo povpraševanja po energiji in povezovanjem energetskega sistema. Obnovljivi viri lahko zaradi svojih nizkih operativnih stroškov pozitivno vplivajo na cene električne energije po vsej Uniji in zmanjšajo porabo fosilnih goriv.
- (11) S spremembami zasnove trga električne energije bi bilo treba zagotoviti, da bodo imeli porabniki, tudi najranljivejši med njimi, koristi od vse večjega uvajanja energije iz obnovljivih virov in energetskega prehoda kot celote, ter jih navsezadnje zaščititi pred energetskimi krizami, hkrati pa preprečiti, da bi se še več gospodinjskih odjemalcev ujelo v past energetske revščine. Z navedenimi spremembami naj bi se ublažil vpliv visokih cen fosilnih goriv, zlasti plina, na cene električne energije, da bi se gospodinjskim odjemalcem in podjetjem omogočilo dolgoročno izkoriščanje cenovno dostopne in zanesljive energije iz trajnostnih obnovljivih in nizkoogljičnih virov ter energetsko učinkovitih rešitev pri zmanjševanju skupnih stroškov energije, kar bi lahko zmanjšalo potrebo po širitvi elektroenergetskega omrežja in proizvodnih zmogljivosti.
- (12) Reforma zasnove trga električne energije je usmerjena v doseganje dostopnih in konkurenčnih cen električne energije za vse porabnike. Kot taka naj bi bila ta reforma koristna ne le za gospodinjske odjemalce, ampak tudi za konkurenčnost industrijskih panog Unije, saj bi olajšala naložbe v čisto tehnologijo, ki jih potrebujejo za uresničitev prehoda na podnebno nevtralnost. Energetski prehod v Uniji je treba podpreti s trdno osnovo za proizvodnjo z uporabo čistih tehnologij. Navedene reforme bodo podprle cenovno dostopno elektrifikacijo industrije ter vodilni položaj Unije v svetu na področju raziskav in inovacij v zvezi s tehnologijami za čisto energijo.

- (13) Pri priključitvi novih naprav za proizvodnjo in odjem v omrežje, zlasti obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, pogosto prihaja do zamud. Eden od razlogov za take zamude je pomanjkanje razpoložljive zmogljivosti omrežja na lokaciji, ki jo je izbral vlagatelj, kar pomeni, da so potrebne razširitve ali okrepitve omrežja za priključitev obratov v sistem na varen način. Nova zahteva za operaterje elektroenergetskih sistemov na ravni prenosa in distribucije, da objavljajo in posodablajo informacije o zmogljivostih omrežja, ki so na voljo za nove priključitve na njihovem območju obratovanja, bi vlagateljem olajšala dostop do informacij o razpoložljivi zmogljivosti omrežja v sistemu ter pospešila odločanje in s tem pospešila uvajanje energije iz obnovljivih virov. Operaterji distribucijskih sistemov bi morali navedene informacije redno, najmanj štirikrat letno posodabljati. Države članice bi sicer morale imeti možnost, da se odločijo, da se navedena zahteva ne bo uporabljala za elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali ki oskrbujejo majhne izdvojene sisteme, vendar bi morale hkrati zadevna podjetja spodbujati, da uporabnikom sistema enkrat letno zagotovijo navedene informacije, in spodbujati sodelovanje med operaterji distribucijskih sistemov v ta namen. Operaterji distribucijskih sistemov bi morali objaviti tudi merila, ki se uporabljajo za določitev razpoložljivih zmogljivosti omrežja, kot so obstoječe odjemne in proizvodne zmogljivosti, predpostavke za oceno morebitne nadaljnje integracije dodatnih uporabnikov sistema, ustrezne informacije o morebitnem omejevanju energije in pričakovanja glede prihodnjega razvoja zadevnega omrežja.

- (14) Poleg tega bi morali operaterji distribucijskih sistemov, da bi rešili težavo zaradi dolgega odzivnega časa v zvezi z zahtevami za priključitev na omrežje, uporabnikom sistema zagotoviti jasne in pregledne informacije o stanju in obravnavi njihovih zahtev za priključitev. Operaterji distribucijskih sistemov bi morali take informacije zagotoviti v treh mesecih od predložitve zahteve in jih bodo morali redno, najmanj štirikrat letno, posodabljati.
- (15) Na območjih, na katerih imajo elektroenergetska omrežja omejeno omrežno zmogljivost ali je sploh nimajo, bi morali imeti uporabniki omrežja, ki zahtevajo priključitev na omrežje, možnost, da sklenejo sporazum o nefiksni, prožni priključitvi. V tem sporazumu o priključitvi bi lahko na primer upoštevali shranjevanje energije ali omejili čas, v katerem lahko proizvodna elektrarna dovaja električno energijo v omrežje, ali zmogljivost, ki jo je mogoče izvoziti, s čimer bi omogočili njeno delno priključitev. Operaterji sistemov bi morali omogočiti sklepanje sporazumov o prožni priključitvi na takih območjih. Regulativni organ ali drug pristojni organ, kadar tako določi država članica, bi moral pripraviti okvire za operaterje sistemov, ki bi omogočali take prožne priključitve, pri čemer bi bilo treba zagotoviti, da se prednost daje krepitvi omrežja, ki omogoča strukturne rešitve, da sporazumi o priključitvi postanejo fiksni takoj, ko so omrežja pripravljena, in da so prožne priključitve omogočene kot trajna rešitev za območja, na katerih krepitev omrežja ni učinkovita, in da se uporabnikom omrežja, ki zahtevajo priključitev na omrežje, v čim večji meri omogoči vpogled v pričakovane ravni omejitve v okviru sporazuma o prožni priključitvi.

- (16) Porabniki so bili med energetske krizo izpostavljeni izjemno nestanovitnim veleprodajnim cenam energije in so imeli omejene možnosti za sodelovanje na trgu energije. Zato so se številni gospodinjiski odjemalci znašli v finančnih težavah in niso mogli plačevati računov. Najbolj prizadeti so bili ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, vendar so se s takimi težavami soočali tudi gospodinjiski odjemalci s srednjimi dohodki. Visoke cene energije lahko negativno vplivajo tudi na zdravje, dobro počutje in splošno kakovost življenja porabnikov. Zato je pomembno, da se izboljšajo pravice in varstvo porabnikov, da bodo lahko izkoristili prednosti energetskega prehoda, da zneski na njihovih računih za električno energijo ne bodo odvisni od kratkoročnih cenovnih gibanj na trgih energije ter da se ponovno uravnoteži tveganje med dobavitelji in porabniki.
- (17) Porabniki bi morali imeti dostop do najrazličnejših ponudb, da bi lahko izbrali pogodbo v skladu s svojimi potrebami. Vendar so dobavitelji skrčili svoje ponudbe, pogodbe o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklenejo za določeno obdobje, so postale redke, izbira ponudb pa je omejena. Porabniki bi morali imeti vselej možnost, da se odločijo za cenovno dostopno pogodbo o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklene za določeno obdobje, dobavitelji pa pred zapadlostjo take pogodbe ne bi smeli enostransko spreminjati pogodbenih pogojev ali pogodbe odpovedati. Vendar so pogodbe z dinamičnimi cenami še vedno bistvene in vse večji prodor obnovljivih virov energije lahko porabnikom pomaga zmanjšati račune za energijo. Države članice bi morale imeti možnost, da dobavitelje, ki imajo več kot 200 000 končnih odjemalcev in ki ponujajo le pogodbe z dinamičnimi cenami, oprostitjo obveznosti ponujanja pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklenejo za določeno obdobje, če taka izjema nima negativnega vpliva na konkurenco in če se ohrani zadostna izbira pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklenejo za določeno obdobje.

- (18) Kadar dobavitelji ne poskrbijo za ustrezno zavarovanje svojega portfelja električne energije pred tveganjem, so lahko zaradi sprememb veleprodajnih cen električne energije finančno ogroženi, kar lahko povzroči njihov stečaj, njihovi stroški pa se pri tem prenesejo na porabnike in druge uporabnike omrežja. Zato bi morali biti dobavitelji, ki ponujajo pogodbe o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklenejo za določeno obdobje, ustrezno zavarovani pred tveganjem. Ustrezna strategija varovanja pred tveganjem bi morala upoštevati dostop dobaviteljev do lastne proizvodnje energije in njihovo kapitalizacijo ter njihovo izpostavljenost spremembam veleprodajnih tržnih cen, njihovo velikost ali strukturo trga. Vzpostavitev ustreznih strategij varovanja pred tveganjem je mogoče zagotoviti s splošnimi pravili, ki se lahko nadzorujejo, ne da bi bilo treba opraviti poseben pregled pozicij ali strategij posameznih dobaviteljev. Stresni testi in zahteve glede poročanja za dobavitelje bi se lahko uporabili za oceno strategij dobaviteljev za varovanje pred tveganjem.

- (19) Porabniki bi morali imeti možnost, da izberejo dobavitelja, ki jim ponudi ceno in storitev, ki najbolj ustrežata njihovim potrebam. Zaradi napredka v tehnologiji merjenja in individualnega merjenja v povezavi z informacijsko in komunikacijsko tehnologijo je zdaj tehnično mogoče, da ima en objekt več dobaviteljev. Odjemalcem bi moralo biti omogočeno, da te možnosti uporabijo za izbiro ločenega dobavitelja, zlasti za električno energijo za pogon naprav, kot so toplotne črpalke ali električna vozila, ki imajo še posebej visoko porabo oziroma imajo tudi zmožnost samodejne preusmeritve porabe električne energije v odziv na cenovne signale. V ta namen bi moralo biti odjemalcem omogočeno, da imajo več kot eno merilno in obračunsko mesto v okviru enotne priključne točke za njihov objekt, kar bi omogočalo ločeno merjenje in ločeno dobavo različnih naprav. Merilna mesta bi morala biti med seboj jasno ločena in skladna z veljavnimi tehničnimi predpisi. Pravila za razporeditev povezanih stroškov bi morale določiti države članice. Nekateri pametni merilni sistemi lahko neposredno pokrivajo več kot eno merilno mesto in zato lahko odjemalcem omogočijo, da imajo več kot eno pogodbo o dobavi električne energije ali sporazum o souporabi energije hkrati. Dobavitelji bi morali imeti odgovornost izravnave le za merilna in obračunska mesta, ki jih oskrbujejo. Poleg tega lahko končni odjemalci, če se jim olajša uporaba namenskih merilnih rešitev, ki so pritrjene na naprave s prilagodljivimi in nadzorljivimi obremenitvami ali vanje vgrajene, sodelujejo v drugih programih prilagajanja odjema, ki temeljijo na spodbudah in zagotavljajo storitve za zagotavljanje prožnosti na trgu električne energije ter operaterjem prenosnih sistemov in operaterjem distribucijskih sistemov. Na splošno bi morale biti take ureditve združljive s souporabo energije in prispevati k večji uporabi prilagajanja odjema in opolnomočenju porabnikov, kar bi odjemalcem omogočilo večji nadzor nad porabo energije in zneski na računih, hkrati pa bi se zagotovila dodatna prožnost za elektroenergetski sistem, da bi lahko prenesel nihanja ponudbe in povpraševanja.

- (20) Zaradi vse bolj zapletenih ponudb energije in različnih tržnih praks porabniki pogosto težko v celoti razumejo, kakšne so posledice ponudb dobaviteljev ali pogodbe, ki so jo podpisali. Zlasti pogosto ni jasno, kako se določa cena in kakšni so pogoji za podaljšanje pogodbe, posledice odpovedi pogodbe ali razlogi za spremembo pogojev s strani dobavitelja. Zato bi morali dobavitelji ali udeleženci na trgu, dejavni na področju agregiranja, porabnikom pred sklenitvijo ali podaljšanjem pogodbe zagotoviti ključne informacije o ponudbah energije, predstavljene na jedrnat in lahko razumljiv način.
- (21) Da bi porabnikom zagotovili neprekinjenost oskrbe, zlasti v primerih težav v zvezi z dobaviteljem, bi morale države članice imeti vzpostavljeno ureditev zasilnega dobavitelja. Zasilnega dobavitelja bi morale biti mogoče imenovati, ko nastopijo težave v zvezi z dobaviteljem ali že pred tem. Tak zasilni dobavitelj se lahko obravnava kot izvajalec univerzalne storitve. Zasilni dobavitelj je lahko prodajni oddelek vertikalno integriranega podjetja, ki opravlja tudi distribucijske funkcije, če izpolnjuje zahteve glede ločevanja iz Direktive (EU) 2019/944. Vendar to ne pomeni, da morajo države članice energijo dobavljati po določeni fiksni minimalni ceni. Kadar država članica od zasilnega dobavitelja zahteva, da električno energijo dobavi odjemalcu, ki ne prejema tržnih ponudb, se uporabljajo pogoji iz člena 5 Direktive (EU) 2019/944, ta obveznost pa lahko vključuje regulirano ceno le, kolikor je zadevni odjemalec upravičen do reguliranih cen. Države članice bi morale pri ocenjevanju, ali so ponudbe negospodinjskih odjemalcev tržne zasnovane, upoštevati individualne poslovne in tehnične okoliščine. Kadar je država članica pred ... [začetek veljavnosti te direktive] že imenovala zasilnega dobavitelja po poštemem, preglednem in nediskriminatornem postopku, ni treba začeti novega postopka za njegovo imenovanje.

- (22) S souporabo energije je mogoče razviti odpornost proti vplivom visokih in nestanovitnih veleprodajnih tržnih cen na zneske na računih za energijo porabnikov, opolnomočiti širšo skupino porabnikov, kot so ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, ki sicer zaradi finančnih ali prostorskih omejitev nimajo možnosti postati aktivni odjemalci, hkrati pa vodi k večji uporabi energije iz obnovljivih virov z mobilizacijo dodatnih naložb zasebnega kapitala in diverzifikacijo načinov plačila. Z vključitvijo ustreznih cenovnih signalov in objektov za shranjevanje lahko souporaba električne energije prispeva k postavljanju temeljev za lažje izkoriščanje potenciala za prožnost, ki ga imajo manjši porabniki. Določbe o souporabi energije iz te direktive dopolnjujejo določbe o samooskrbi iz člena 21 Direktive (EU) 2018/2001 ter iz člena 15 Direktive (EU) 2019/944, zlasti v zvezi s kolektivno samooskrbo.

- (23) Aktivni odjemalci, ki imajo v lasti, zakupu ali najemu objekt za shranjevanje ali proizvodnjo električne energije, bi morali imeti pravico, da dajo presežno proizvodnjo v souporabo za določeno ceno ali brezplačno in da opolnomočijo druge porabnike, da postanejo aktivni odjemalci, oziroma da dajo v souporabo energijo iz obnovljivih virov, ki jo proizvedejo ali shranjujejo v objektih z zmogljivostjo do 6 MW, ki jih imajo v skupnem zakupu, najemu ali lasti, bodisi neposredno bodisi prek tretjega posrednika. V primeru odjemalcev, ki sodelujejo v programih souporabe energije in so večji od malih in srednjih podjetij, bi morala nameščena zmogljivost proizvodnega obrata, povezanega s shemo souporabe energije, znašati največ 6 MW, souporaba energije pa bi morala potekati na lokalnem ali omejenem geografskem območju, kakor ga opredelijo države članice. Vsako plačilo za souporabo presežne proizvodnje za določeno ceno se lahko poravna neposredno med aktivnimi odjemalci ali samodejno prek platforme za medsebojno trgovanje. Ureditve souporabe energije bodisi temeljijo na zasebni pogodbi med aktivnimi odjemalci bodisi se izvajajo prek pravnega subjekta. Pravni subjekt, ki izpolnjuje merila za skupnost na področju energije iz obnovljivih virov, kakor je opredeljena v členu 2, točka 16, Direktive (EU) 2018/2001, ali energetska skupnost državljanov, kakor je opredeljena v členu 2, točka 11, Direktive (EU) 2019/944, bi lahko s svojimi člani souporabljal električno energijo, proizvedeno v objektih, ki jih imajo v polnem lastništvu. Pri okviru za zaščito in krepitev vloge pri souporabi energije bi bilo treba posebno pozornost nameniti ranljivim odjemalcem in odjemalcem, ki živijo v energetske revščini.

- (24) S souporabo energije se operacionalizira skupna poraba lastno proizvedene ali shranjene električne energije, ki jo v javno omrežje dovaja več aktivnih odjemalcev, ki delujejo skupaj. Države članice bi morale vzpostaviti ustrezno informacijsko infrastrukturo, ki bi v določenem časovnem okviru omogočala upravo uskladitev odjemalčeve skupne izmerjene porabe lastne proizvedene ali shranjene energije iz obnovljivih virov, ki se odšteje od skupne porabe, da se izračuna postavka energije na računu za energijo, ki ga izda dobavitelj, tako da je račun odjemalca posledično nižji. Proizvedeno energijo iz navedenih objektov bi bilo treba porazdeliti med zbirne profile obremenitve porabnikov na podlagi statičnih, spremenljivih ali dinamičnih metod izračuna, ki jih lahko aktivni odjemalci določijo vnaprej ali se o njih dogovorijo. Aktivni odjemalci, ki sodelujejo pri souporabi energije, so finančno odgovorni za neravnovesja, ki jih povzročajo, brez poseganja v možnost, da svoje odgovornosti za izravnavo prenesejo na druge udeležence na trgu. Vse pravice in obveznosti porabnikov iz Direktive (EU) 2019/944 veljajo za končne odjemalce, vključene v programe souporabe energije. Vendar se od gospodinjstev z nameščeno zmogljivostjo do 10,8 kW za posamezna gospodinjstva in do 50 kW v večstanovanjskih blokih ne bi smelo zahtevati, da izpolnjujejo obveznosti dobaviteljev. Države članice bi morale imeti možnost, da navedena praga prilagodijo nacionalnim okoliščinam, in sicer do 30 kW za posamezna gospodinjstva in med 40 kW in 100 kW za večstanovanjske bloke.

- (25) Priključni mini sončni paneli bi lahko skupaj z drugimi sistemi in tehnologijami prispevali k večji uporabi energije iz obnovljivih virov in vključevanju državljanov v energetske prehode. Države članice bi morale imeti možnost, da spodbujajo uvedbo teh sistemov, tako da zmanjšajo upravno in tehnično breme. Regulativni organi bi morali imeti možnost, da določijo omrežnine za dovajanje električne energije iz priključnih mini sončnih panelov ali metodologijo za izračun teh tarif. Glede na razmere v državi članici bi bile tarife lahko zelo nizke ali celo ničelne, morale pa bi odražati stroške ter biti pregledne in nediskriminatorne.
- (26) Ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, bi morali biti ustrezno zaščiteni pred odklopi električne energije, hkrati pa se ne bi smeli znajti v položaju, v katerem bi bili prisiljeni k odklopu. Države članice bi zato morale s sprejetjem ustreznih ukrepov, tudi s prepovedjo odklopa ali drugimi enakovrednimi ukrepi, zagotoviti, da so ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, v celoti zaščiteni pred odklopi električne energije. Državam članicam je na voljo več orodij in dobrih praks, ki med drugim vključujejo celoletne ali sezonske prepovedi odklopov, preprečevanje dolga in trajnostne rešitve za podporo odjemalcem, ki imajo težave pri plačevanju računov za energijo. Pri opredeljevanju ustreznih kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov, ki bi morali biti ranljivim odjemalcem in odjemalcem, ki živijo v energetske revščini, na voljo za upravljanje porabe in stroškov energije, imajo še naprej bistveno vlogo dobavitelji in vsi ustrezni nacionalni organi, ki bi morali pri tem tesno sodelovati z organi za socialno varnost.

- (27) Porabniki imajo pravico uporabiti pritožbene postopke, ki jih upravljajo njihovi dobavitelji, in izvensodne postopke za reševanje sporov, da bi učinkovito uveljavljali svoje pravice in da v primeru nesoglasij z dobavitelji ne bi bili prikrajšani, zlasti kar zadeva račune ali dolgovani znesek. Kadar odjemalci uporabljajo te postopke, dobavitelji ne bi smeli prekiniti pogodb na podlagi še vedno spornih dejstev. Dobavitelji in odjemalci bi morali še naprej izpolnjevati svoje pogodbene pravice in obveznosti, zlasti glede dobave električne energije in plačila te električne energije, pritožbeni postopki pa ne bi smeli postati razlog za zlorabe, ki bi odjemalcem omogočale, da ne spoštujejo svojih pogodbenih obveznosti, vključno s plačevanjem računov. Države članice bi morale sprejeti ustrezne ukrepe za preprečitev zlorab teh pritožbenih postopkov ali izvensodnih postopkov reševanja sporov.

- (28) Javni posegi v določanje cen za dobavo električne energije bi načeloma bili ukrep, ki izkrivlja trg. Taki posegi bi torej morali biti dovoljeni le, kadar je to ustrezno in v okviru obveznosti javne službe, zanje pa bi morali veljati posebni pogoji. Na podlagi te direktive je mogoče regulirati cene, tudi pod stroškovno ceno, za ranljive odjemalce in odjemalce, ki živijo v energetske revščini, ter kot prehodni ukrep za gospodinjske odjemalce in mikropodjetja, ne glede na to, ali obstaja kriza zaradi cen električne energije ali ne. V času krize zaradi cen električne energije, ko bi se veleprodajne in maloprodajne cene električne energije znatno zvišale, bi moralo biti državam članicam dovoljeno, da začasno razširijo uporabo reguliranih cen tudi na mala in srednja podjetja. Državam članicam bi moralo biti izjemoma in začasno dovoljeno, da za gospodinjske odjemalce ter mala in srednja podjetja določijo regulirane cene pod stroškovno ceno v času krize zaradi cen električne energije, če to ne povzroča izkrivljanja med dobavitelji in če dobavitelji prejmejo nadomestilo za stroške dobave pod stroškovno ceno. Vendar je treba zagotoviti, da je taka regulacija cen ciljno usmerjena in ne ustvarja spodbud za povečanje porabe. Zato bi moralo biti tako izjemno in začasno podaljšanje regulacije cen za gospodinjske odjemalce omejeno na 80 % mediane porabe za gospodinjske odjemalce, za mala in srednja podjetja pa na 70 % porabe v preteklem letu. Svet bi moral imeti možnost, da na podlagi predloga Komisije z izvedbenim sklepom razglasi krizo zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali na ravni Unije. Ocena, ali taka kriza zaradi cen električne energije obstaja, bi morala temeljiti na primerjavi s cenami v času običajnega delovanja trga in zato ne bi smela vključevati učinka prejšnjih kriz zaradi cen električne energije, razglašanih na podlagi te direktive.

Tak izvedbeni sklep bi moral določiti tudi obdobje veljavnosti razglasitve krize zaradi cen električne energije, v katerem se lahko začasno podaljša uporaba reguliranih cen. To obdobje ne bi smelo biti daljše od enega leta. Kadar so še vedno izpolnjeni pogoji za razglasitev te krize zaradi cen električne energije, bi moral imeti Svet možnost, da na predlog Komisije podaljša obdobje veljavnosti izvedbenega sklepa. Prenos izvedbenih pooblastil na Svet je upravičen zaradi pomembnih horizontalnih posledic sklepa o razglasitvi krize zaradi cen električne energije za države članice, da se omogočijo razširjene možnosti za javne posege v določanje cen za dobavo električne energije. Take posledice so pomembne glede števila zadevnih odjemalcev in pomena kategorij takih odjemalcev. Prenos izvedbenih pooblastil na Svet ustrezno upošteva tudi politično naravo takega sklepa o razglasitvi krize zaradi cen električne energije, ki zahteva občutljivo ravnovesje različnih političnih vidikov, ki so bistveni za sklep držav članic za izvedbo določanja cen za energijo. V primeru ranljivih odjemalcev in odjemalcev, ki živijo v energetske revščini, bi lahko regulacija cen, ki bi jo uporabljale države članice, zajemala 100 % cene v skladu s členom 5 Direktive (EU) 2019/944. V vsakem primeru pa bi bilo treba z razglasitvijo krize zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali na ravni Unije zagotoviti enake konkurenčne pogoje v vseh državah članicah, ki jih odločitev zadeva, da ne bi bilo neupravičenega izkrivljanja notranjega trga.

- (29) Države članice bi morale imeti možnost, da v času krize v zvezi z električno energijo in ob izjemno velikih zvišanjih cen v skladu s členoma 107 in 108 PDEU industrijskim odjemalcem zagotovijo podporo za dodatne stroške električne energije.

- (30) Ker Estonija, Latvija in Litva še niso sinhronizirane z elektroenergetskim sistemom Unije, se soočajo z zelo specifičnimi izzivi pri organizaciji izravnalnih trgov in tržnem naročanju pomožnih storitev. Napredek v smeri sinhronizacije sicer poteka, pri tem pa je eden od ključnih predpogojev za stabilno sinhrono obratovanje sistema razpoložljivost zadostnih rezerv izravnalne moči za regulacijo frekvence. Ker pa so baltske države za upravljanje frekvenc odvisne od sinhronega območja Rusije, še niso mogle razviti lastnega delujočega izravnalnega trga. Ruska vojna agresija proti Ukrajini je tveganje za zanesljivost oskrbe, ki je posledica odsotnosti lastnih izravnalnih trgov, še znatno povečala. Estonijo, Latvijo in Litvo bi bilo zato treba izvzeti tudi iz zahtev nekaterih določb člena 40(4) in člena 54(2) Direktive (EU) 2019/944, kolikor bi bilo to potrebno za zagotovitev varnosti sistema v prehodnem obdobju. Prehodna obdobja za Estonijo, Latvijo in Litvo bi bilo treba po sinhronizaciji čim prej postopno odpraviti in izkoristiti za razvoj ustreznih tržnih instrumentov, ki ponujajo kratkoročne rezerve za izravnavo in druge nujne pomožne storitve, ter bi morala biti omejena na čas, ki je potreben za ta proces.
- (31) Glede na to, da ciprski prenosni sistem ni povezan s sistemom nobene druge države članice, se Ciper sooča z zelo specifičnimi izzivi pri organizaciji izravnalnih trgov in tržnem naročanju pomožnih storitev. Ciper bi bilo zato treba izvzeti iz zahtev iz člena 40(4) in člena 54(2) Direktive (EU) 2019/944, kolikor bi bilo to potrebno za zagotovitev varnosti sistema v prehodnem obdobju, to je dokler ciprski prenosni sistem ne bo povezan s sistemi drugih držav članic s povezovalnimi vodi.

- (32) Ta direktiva določa pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁶. Države članice bi morale zagotoviti izpolnjevanje vseh načel in obveznosti v zvezi z varstvom osebnih podatkov iz Uredbe (EU) 2016/679, tudi glede najmanjšega obsega podatkov. Kadar je cilj te direktive mogoče doseči brez obdelave osebnih podatkov, bi morali upravljavci podatkov uporabiti anonimizirane in zbirne podatke.
- (33) Kolikor kateri koli od ukrepov, predvidenih s to direktivo, pomeni državno pomoč, določbe o takih ukrepih ne posegajo v uporabo členov 107 in 108 PDEU. Komisija je pristojna za ocenjevanje združljivosti državne pomoči z notranjim trgom.
- (34) Direktivi (EU) 2018/2001 in (EU) 2019/944 bi bilo zato treba ustrezno spremeniti.
- (35) Ker cilja te direktive, in sicer izboljšati zasnovo povezanega trga električne energije in zlasti preprečiti neupravičeno visoke cene električne energije, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se lažje doseže na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

¹⁶ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

Člen 1

Sprememba Direktive (EU) 2018/2001

V Direktivi (EU) 2018/2001 se v členu 4(3) drugi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„V ta namen se v zvezi z neposrednimi programi zaščite cen odobri podpora v obliki tržne premije, ki je med drugim lahko spremenljiva ali fiksna.

Drugi pododstavek tega odstavka se ne uporablja za podporo za električno energijo iz virov iz člena 19d(4) Uredbe (EU) 2019/943, za katero se uporablja člen 19d(1) navedene uredbe.“.

Člen 2

Spremembe Direktive (EU) 2019/944

Direktiva (EU) 2019/944 se spremeni:

(1) člen 2 se spremeni:

(a) točka 8 se nadomesti z naslednjim:

„(8) ‚aktivni odjemalec‘ pomeni končnega odjemalca ali skupino končnih odjemalcev, ki delujejo skupaj ter ki porabljajo ali shranjujejo električno energijo, proizvedeno v lastnih objektih znotraj omejenih lokacij, ali samoproducedeno električno energijo ali električno energijo, ki je v skupni rabi v drugih objektih, ali ki prodajajo samoproducedeno električno energijo ali sodelujejo v programih prožnosti ali programih energetske učinkovitosti, pod pogojem, da te dejavnosti niso njihova osnovna gospodarska ali poklicna dejavnost;“;

(b) vstavi se naslednja točka:

„(10a) ‚souporaba energije‘ pomeni samooskrbo z energijo iz obnovljivih virov s strani aktivnih odjemalcev:

(a) ki jo sami proizvedejo ali shranjujejo na kraju samem ali izven njega v objektu, ki ga imajo v lasti, ali zakupijo ali najamejo v celoti ali deloma, ali

(b) pravico do katere je nanje proti plačilu ali brezplačno prenesel drug aktivni odjemalec;“;

(c) vstavi se naslednja točka:

„(15a) ‚pogodba o dobavi električne energije s fiksno ceno, sklenjena za določeno obdobje‘ pomeni pogodbo o dobavi električne energije med dobaviteljem in končnim odjemalcem, ki zagotavlja enake pogodbene pogoje, vključno s ceno, med celotnim trajanjem pogodbe, pri čemer lahko v okviru fiksne cene vključuje prožen element z na primer različno ceno v konicah in zunaj konic, in pri kateri so lahko spremembe v končnem računu samo rezultat elementov, ki jih ne določijo dobavitelji, kot so davki in dajatve;“;

(d) vstavijo se naslednje točke:

„(24a) ‚zasilni dobavitelj‘ pomeni dobavitelja, imenovanega za prevzem dobave električne energije odjemalcem od dobavitelja, ki je prenehal delovati;

(24b) ‚energetska revščina‘ pomeni energetske revščino, kakor je opredeljena v členu 2, točka 52, Direktive (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta;

(24c) ‚sporazum o prožni priključitvi‘ pomeni sklop dogovorjenih pogojev za priključitev električne zmogljivosti na omrežje, ki vključuje pogoje za omejitve in nadzor dovajanja električne energije v prenosno ali distribucijsko omrežje in njenega odvzema iz njega;

* Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).“;

(e) točka 31 se nadomesti z naslednjim:

„(31) ‚energija iz obnovljivih virov‘ pomeni energijo iz obnovljivih virov, kakor je opredeljena v členu 2, točka 1, Direktive (EU) 2018/2001;“;

- (2) člen 4 se nadomesti z naslednjim:

„Člen 4

Prosta izbira dobavitelja

Države članice zagotovijo, da lahko vsi odjemalci prosto izbirajo dobavitelje, od katerih bodo kupovali električno energijo. Države članice zagotovijo, da imajo vsi odjemalci možnost hkrati imeti več kot eno pogodbo o dobavi električne energije ali sporazum o souporabi energije in da imajo odjemalci v ta namen pravico do več kot ene merilne in obračunske točke v okviru enotne priključne točke za njihov objekt. Kadar je tehnično izvedljivo, se lahko za to, da se odjemalcem omogoči, da imajo hkrati več kot eno pogodbo o dobavi električne energije ali več kot en sporazum o souporabi energije, uporabijo sistemi naprednega merjenja, uvedeni v skladu s členom 19.“;

- (3) vstavi se naslednji člen:

„Člen 6a

Sporazumi o prožni priključitvi

1. Regulativni organ ali drug pristojni organ, kadar tako določi država članica, razvije okvir, ki operaterjem prenosnih sistemov in operaterjem distribucijskih sistemov omogoča sklepanje sporazumov o prožni priključitvi na območjih, na katerih je razpoložljivost omrežnih zmogljivosti za nove priključitve omejena ali pa je sploh ni se objavi v skladu s členom 31(3) in členom 50(4a), prvi pododstavek, Uredbe (EU) 2019/943. Ta okvir zagotavlja, da:
 - (a) prožne priključitve praviloma ne povzročajo zamud pri krepitvi omrežja na opredeljenih območjih;

- (b) se, potem ko je omrežje razvito, na podlagi določenih meril zagotovi prehod s sporazumov o prožni priključitvi na sporazume o fiksni priključitvi in
 - (c) se na območjih, na katerih po mnenju regulativnega organa ali drugega pristojnega organa, kadar tako določi država članica, razvoj omrežja ni najučinkovitejša rešitev, kadar je ustrezno, sporazumi o prožni priključitvi omogočijo kot trajna rešitev, tudi za shranjevanje energije.
2. Okvir iz odstavka 1 lahko zagotovi, da sporazumi o prožni priključitvi določajo vsaj naslednje:
- (a) maksimalno zagotovljeno dovajanje električne energije v omrežje oziroma njen odvzem iz njega ter dodatne prožne zmogljivosti za dovajanje in odvzem, ki se lahko priključijo in razlikujejo po časovnih blokih skozi vse leto;
 - (b) omrežnine za fiksne in prožne zmogljivosti za dovajanje in odvzem;
 - (c) dogovorjeno trajanje sporazuma o prožni priključitvi in pričakovani datum za zagotovitev priključitve za celotno zahtevano fiksno zmogljivost.

Od uporabnika sistema, ki je povezan prek prožne priključitve na omrežje, se zahteva, da namesti sistem za nadzor električne energije, ki ga je certificiral pooblaščen izdajatelj certifikatov.“;

(4) člen 11 se spremeni:

(a) naslov se nadomesti z naslednjim:

„Pravica do pogodbe o dobavi električne energije s fiksno ceno, sklenjeno za določeno obdobje, in do pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije“;

(b) odstavek 1 se nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice zagotovijo, da nacionalni regulativni okvir dobaviteljem omogoča, da ponujajo pogodbe o dobavi električne energije s fiksno ceno in sklenjene za določeno obdobje ter pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije. Države članice zagotovijo, da lahko končni odjemalci, ki imajo nameščene pametne števec, zahtevajo sklenitev pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije in da lahko vsi končni odjemalci zahtevajo sklenitev pogodbe o dobavi električne energije s fiksno ceno za določeno obdobje, ki traja vsaj eno leto, z vsaj enim dobaviteljem in z vsakim dobaviteljem, ki ima več kot 200 000 končnih odjemalcev.

Z odstopanjem od prvega pododstavka lahko države članice dobavitelja z več kot 200 000 končnimi odjemalci oprostijo obveznosti ponujanja pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklene za določen obdobje, kadar:

(a) dobavitelj ponuja le pogodbe z dinamičnimi cenami;

- (b) zadevna izjema nima negativnega vpliva na konkurenco ter
- (c) se ohrani zadostna izbira pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, ki se sklenejo za določeno obdobje, za končne odjemalce.

Države članice zagotovijo, da dobavitelji ne morejo enostransko spremeniti pogojev pogodb o dobavi električne energije s fiksno ceno, sklenjenih za določeno obdobje, in takih pogodb odpovedati pred njihovo zapadlostjo.“;

- (c) vstavita se naslednja odstavka:

„1a. Končni odjemalci pred sklenitvijo ali podaljšanjem kakršne koli pogodbe iz odstavka 1 tega člena prejmejo povzetek glavnih pogodbenih pogojev v razvidni obliki ter v jasnem in jedrnatem jeziku. V tem povzetku so navedene pravice iz člena 10(3) in (4) ter vključuje vsaj naslednje informacije:

- (a) skupno ceno in njeno razčlenitev;
- (b) obrazložitev, ali je cena fiksna, spremenljiva ali dinamična;
- (c) elektronski naslov dobavitelja in telefonsko številko za pomoč porabnikom ter
- (d) po potrebi informacije o enkratnih plačilih, posebnih ponudbah, dodatnih storitvah in popustih.

Komisija v zvezi s tem zagotovi smernice.

1b. Države članice zagotovijo, da končni odjemalci s pogodbami o dobavi električne energije s fiksno ceno, sklenjenimi za določeno obdobje, niso izključeni iz prilagajanja odjema in souporabe energije, če se za to odločijo, in da lahko dejavno prispevajo k zadoščanju potreb po prožnosti v nacionalnem elektroenergetskem sistemu.“;

(d) odstavek 2 se nadomesti z naslednjim:

„2. Države članice zagotovijo, da dobavitelji v celoti seznaniijo končne odjemalce s priložnostmi, stroški in tveganji posameznih vrst pogodb o dobavi električne energije ter, da morajo dobavitelji končnim odjemalcem predložiti ustrezne informacije, tudi o potrebni namestitvi ustreznega števca električne energije. Regulativni organi:

- (a) spremljajo razvoj na trgu in ocenijo tveganja, ki jih lahko povzročijo novi proizvodi in storitve, ter obravnavajo prakso, ki vodi v zlorabe.
- (b) sprejmejo ustrezne ukrepe, kadar ugotovijo, da so odpustnine v skladu s členom 12(3) nedopustne.“;

(5) vstavi se naslednji člen:

„Člen 15a

Pravica do souporabe energije

1. Države članice zagotovijo, da imajo vsa gospodinjstva, mala in srednja podjetja, javni organi in, kadar se država članica tako odloči, druge kategorije končnih odjemalcev pravico, da kot aktivni odjemalci nediskriminatorno souporablajo energijo znotraj istega trgovalnega območja ali na bolj omejenem geografskem območju, kot ga določi ta država članica.
2. Države članice zagotovijo, da imajo aktivni odjemalci pravico do souporabe energije iz obnovljivih virov na podlagi zasebnih dogovorov ali prek pravnega subjekta. Sodelovanje pri souporabi energije ne sme biti primarna gospodarska ali poklicna dejavnost aktivnih odjemalcev, vključenih v souporabo energije.
3. Aktivni odjemalci lahko za organizatorja souporabe energije imenujejo tretjo osebo za:
 - (a) komuniciranje o dogovorih o souporabi energije, vključno z vidiki, povezanimi z veljavnimi tarifami in pristojbinami, davki ali dajatvami, z drugimi ustreznimi subjekti, kot so dobavitelji in omrežni operaterji;
 - (b) zagotavljanje podpore pri upravljanju in uravnavanju prilagodljivih obremenitev za števce ter porazdeljenih objektov za proizvodnjo in shranjevanje energije iz obnovljivih virov, ki so del zadevnega dogovora o souporabi energije;

- (c) sklepanje pogodb in obračunavanje aktivnim odjemalcem, ki souporabljajo energijo;
- (d) namestitev in obratovanje objekta za proizvodnjo ali skladiščenje energije iz obnovljivih virov, vključno z merjenjem in vzdrževanjem.

Organizator souporabe energije ali druga tretja oseba lahko ima v lasti ali upravlja objekt za shranjevanje ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov z močjo do 6 MW, ne da bi se štel za aktivnega odjemalca, razen kadar je eden od aktivnih odjemalcev, ki sodeluje pri projektu souporabe energije. Organizator souporabe energije zagotavlja nediskriminatorne storitve ter pregledne cene, tarife in pogoje storitev. V zvezi s prvim pododstavkom, točka (c), tega odstavka se uporabljajo člani 10, 12 in 18. Države članice določijo regulativni okvir za uporabo tega odstavka.

- 4. Države članice v zvezi z aktivnimi odjemalci, ki souporabljajo energijo, zagotovijo naslednje:
 - (a) da imajo pravico, da se električna energija v skupni rabi, dovedena v omrežje, odšteje od njihove skupne izmerjene porabe v časovnem intervalu, ki ni daljši od bilančnega obračunskega intervala, in brez poseganja v veljavne nediskriminatorne davke, dajatve in omrežnine, ki odražajo stroške;
 - (b) da imajo koristi od vseh pravic in obveznosti porabnikov kot končni odjemalci v skladu s to direktivo;

- (c) da jim ni treba izpolnjevati obveznosti dobaviteljev, kadar si energijo iz obnovljivih virov delijo gospodinjstva z nameščeno zmogljivostjo do 10,8 kW za posamezna gospodinjstva in do 50 kW v večstanovanjskih blokih;
- (d) da imajo dostop do neobveznih predlog pogodb s poštenimi in preglednimi pogoji za sporazume o souporabi energije;
- (e) da imajo v primeru spora, ki izhaja iz dogovora o souporabi energije dostop do zunajsodnega reševanja sporov z drugimi udeleženci sporazuma o souporabi energije v skladu s členom 26;
- (f) da niso nepošteno in diskriminatorno obravnavani s strani udeležencev na trgu ali svojih bilančno odgovornih akterjev;
- (g) da so obveščeni o možnosti sprememb trgovalnih območij v skladu s členom 14 Uredbe (EU) 2019/943 in o dejstvu, da je pravica do souporabe energije iz obnovljivih virov omejena v skladu z odstavkom 1 tega člena;
- (h) da o dogovorih o souporabi energije uradno obvestijo zadevne operaterje sistemov in udeležence na trgu, vključno z zadevnimi dobavitelji, bodisi neposredno bodisi prek organizatorja souporabe energije.

Države članice lahko prilagodijo prage iz prvega pododstavka, točka (c), v skladu z naslednjim:

- (a) v primeru posameznih gospodinjstev se lahko prag poveča do 30 kW;
 - (b) v primeru večstanovanjskih blokov se lahko prag poveča do 100 kW ali v ustrezno utemeljenih posebnih okoliščinah, ki nastopijo, če se zmanjša povprečna velikost večstanovanjskih blokov, zmanjša na najmanj 40 kW.
5. Kadar so druge kategorije končnih odjemalcev, ki sodelujejo v programih souporabe energije, večje od malih in srednjih podjetij, se uporabljajo naslednji dodatni pogoji:
- (a) nameščena zmogljivost objekta za proizvodnjo, povezana s programom souporabe energije, znaša največ 6 MW;
 - (b) souporaba energije poteka na lokalnem ali omejenem geografskem območju, kakor ga opredeli zadevna država članica.
6. Države članice zagotovijo, da zadevni operaterji prenosnih ali distribucijskih sistemov ali drugi imenovani organi:
- (a) vsaj enkrat mesečno v skladu s členom 23 spremljajo, zbirajo in potrjujejo podatke o merjenju, povezane s souporabo električne energije, ter o njih poročajo zadevnim končnim odjemalcem in udeležencem na trgu, v ta namen pa vzpostavijo ustrezne informacijske sisteme;

- (b) zagotavljajo ustrezne kontaktne točke za:
 - (i) registracijo dogovorov o souporabi energije;
 - (ii) dajanje na voljo praktičnih informacij za souporabo energije;
 - (iii) prejemanje informacij o ustreznih merilnih točkah, spremembah lokacije in udeležbe ter
 - (iv) kadar je ustrezno, potrjevanje metode izračunavanja, in sicer pravočasno ter na jasn in pregleden način.
- 7. Države članice sprejmejo ustrezne in nediskriminatorne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da imajo ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, dostop do programov souporabe energije. Ti ukrepi lahko vključujejo ukrepe finančne podpore ali kvote za dodelitev proizvodnje.
- 8. Države članice zagotovijo, da je v okviru projektov souporabe energije v lasti javnih organov električna energija v souporabi dostopna ranljivim odjemalcem ali odjemalcem, ki živijo v energetske revščini, ali državljanom. Pri tem države članice po najboljših močeh spodbujajo, da količina te dostopne energije v povprečju znaša vsaj 10 % energije v souporabi.
- 9. Države članice lahko spodbujajo uvedbo priključnih mini sončnih panelov z zmogljivostjo do 800 W v stavbah in na njih.

10. Komisija zagotavlja smernice državam članicam, pri čemer ne povečuje njihovega upravnega bremena, da bi jim olajšala vzpostavitev standardiziranega pristopa pri souporabi energije ter zagotovila enake konkurenčne pogoje za skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov in energetske skupnosti državljanov.
11. Ta člen ne posega v pravico odjemalcev, da izberejo dobavitelja, v skladu s členom 4, in v veljavna nacionalna pravila za izdajo dovoljenja dobaviteljem.“;

(6) vstavi se naslednji člen:

„Člen 18a

Obvladovanje tveganja dobaviteljev

1. Regulativni organi ali, kadar so posamezne države članice v ta namen imenovale druge neodvisne pristojne organe, zadevni imenovani pristojni organi ob upoštevanju velikosti dobavitelja ali strukture trga, po potrebi tudi z izvajanjem stresnih testov, zagotovijo, da dobavitelji:
 - (a) vzpostavijo in izvajajo ustrezne strategije varovanja pred tveganji, da omejijo tveganje sprememb v oskrbi z električno energijo na veleprodajni ravni, ki bi vplivale na ekonomsko vzdržnost njihovih pogodb z odjemalci, hkrati pa ohranjajo likvidnost na kratkoročnih trgih in cenovne signale s teh trgov;
 - (b) sprejmejo vse razumne ukrepe, da bi omejili tveganje za neizvedbo dobave.

2. Dobaviteljeve strategije varovanja pred tveganji lahko vključujejo uporabo pogodb o nakupu električne energije, kakor je opredeljeno v členu 2, točka 77, Uredbe (EU) 2019/943, ali drugih ustreznih instrumentov, kot so terminske pogodbe. Kadar obstajajo dovolj razviti trgi za pogodbe o nakupu električne energije, ki omogočajo učinkovito konkurenco, lahko države članice zahtevajo, da se del dobaviteljeve izpostavljenosti tveganjem sprememb veleprodajnih cen električne energije krije s pogodbami o nakupu električne energije iz obnovljivih virov energije, ki ustrezajo trajanju izpostavljenosti tveganju na strani porabnikov, ob upoštevanju konkurenčnega prava Unije.
3. Države članice si prizadevajo zagotoviti, da so produkti za varovanje pred tveganjem dostopni energetske skupnosti državljanov in skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov, ter v ta namen vzpostavijo pogoje, ki to omogočajo.“;

(7) v členu 27 se odstavek 1 nadomesti z naslednjim:

- „1. Države članice zagotovijo, da vsi gospodinjski odjemalci in, kadar je po mnenju držav članic ustrezno, mala podjetja, uživajo osnovno oskrbo, to je pravico do oskrbe na njihovem območju z električno energijo določene kakovosti po konkurenčnih, enostavno in jasno primerljivih ter preglednih in nediskriminatornih cenah. Države članice za zagotovitev ponudbe osnovne oskrbe operaterjem distribucijskih sistemov naložijo obveznost priključitve njihovih odjemalcev na omrežje pod pogoji in po tarifah, ki so določene v skladu s postopkom, določenim v členu 59(7). Ta direktiva državam članicam ne preprečuje krepitev tržnega položaja gospodinjskih odjemalcev ter malih in srednjih negospodinjskih odjemalcev s pospeševanjem možnosti prostovoljnega povezovanja zaradi zastopanja navedene skupine odjemalcev.“;

(8) doda se naslednji člen:

„Člen 27a

Zasilni dobavitelj

1. Države članice uvedejo, kadar tega še niso storile, ureditev v zvezi z zasilnim dobaviteljem, da zagotovijo neprekinjeno oskrbo vsaj za gospodinjske odjemalce. Zasilni dobavitelji se imenujejo po poštenem, preglednem in nediskriminatornem postopku.
2. Končni odjemalci, ki se prenesejo na zasilne dobavitelje, še naprej uživajo vse pravice, ki jih imajo kot odjemalci, kot je določeno v tej direktivi.
3. Države članice zagotovijo, da zasilni dobavitelji brez odlašanja obvestijo prenesene odjemalce o svojih pogojih in zagotovijo nemoteno kontinuiteto storitev za te odjemalce za obdobje, ki je potrebno, da poiščejo novega dobavitelja, in vsaj šest mesecev.
4. Države članice zagotovijo, da so končni odjemalci obveščeni in se jih spodbuja k prehodu na katero od tržnih ponudb.
5. Države članice lahko zahtevajo, da zasilni dobavitelj dobavlja električno energijo gospodinjskim odjemalcem ter malim in srednjim podjetjem, ki ne prejemajo tržnih ponudb. V takih primerih se uporabljajo pogoji iz člena 5.“;

(9) vstavi se naslednji člen:

„Člen 28a

Zaščita pred odklopi

1. Države članice s sprejetjem ustreznih ukrepov, tudi s prepovedjo odklopa ali drugimi enakovrednimi ukrepi, zagotovijo, da so ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, v celoti zaščiteni pred odklopi električne energije. Države članice zagotovijo tako zaščito kot del politike glede ranljivih odjemalcev na podlagi člena 28(1) in brez poseganja v ukrepe iz člena 10(11).

Države članice pri uradnem obveščanju Komisije o prenosu te direktive pojasnijo razmerje med prvim pododstavkom in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov.

2. Države članice zagotovijo, da dobavitelji ne odpovedo pogodb in ne izvedejo odklopov odjemalcev iz razlogov, zaradi katerih so odjemalci vložili pritožbo v skladu s členom 10(9) ali ki so predmet mehanizma za zunajsodno reševanje sporov v skladu s členom 26. Taka pritožba ali uporaba takega mehanizma ne vpliva na pogodbene pravice in obveznosti strank. Države članice lahko sprejmejo ustrezne ukrepe za preprečitev zlorabe postopka.

3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe iz odstavka 1, s katerimi odjemalcem omogočijo, da se izognejo odklopu, kar lahko vključuje:
- (a) spodbujanje prostovoljnih kodeksov za dobavitelje in odjemalce o preprečevanju in upravljanju primerov, v katerih odjemalci zamujajo s plačili; te ureditve se lahko nanašajo na podporo odjemalcem pri upravljanju njihove porabe energije in stroškov, vključno z opozarjanjem na nenavadno visoke energetske konice ali porabo v zimski in poletni sezoni, zagotavljanjem ustreznih prožnih plačilnih načrtov, ukrepi svetovanja glede dolgov, samoodčitavanjem podatkov s števca ter boljšo komunikacijo z odjemalci in podpornimi agencijami;
 - (b) spodbujanje izobraževanja in ozaveščenosti odjemalcev o njihovih pravicah glede upravljanja dolgov;
 - (c) dostop do financiranja, bonov ali subvencij za pomoč pri plačilu računov;
 - (d) spodbujanje in olajševanje zagotavljanja odčitavanj s števca vsake tri mesece ali po potrebi za krajša obračunska obdobja, kadar je bil vzpostavljen sistem rednega samoodčitavanja, ki ga izvaja končni odjemalec, da se izpolnijo obveznosti iz točk 2(a) in (b) Priloge I v zvezi s pogostostjo zaračunavanja in zagotavljanjem informacij na računu.“;

(10) v členu 31 se odstavka 2 in 3 nadomestita z naslednjim:

- „2. V nobenem primeru operater distribucijskega sistema ne diskriminira med posameznimi uporabniki sistema ali vrstami uporabnikov sistema, vključno s skupnostmi na področju energije iz obnovljivih virov in energetske skupnosti državljanov, zlasti ne v korist svojih povezanih podjetij.
3. Operaterji distribucijskega sistema posredujejo uporabnikom sistema podatke, ki jih potrebujejo za učinkovit dostop do sistema in njegovo uporabo. Operaterji distribucijskih sistemov zlasti na pregleden način objavijo jasne informacije o zmogljivostih, ki so na voljo za nove priključitve na njihovem območju delovanja, in sicer z visoko prostorsko granularnostjo in ob spoštovanju javne varnosti in zaupnosti podatkov, vključno z zmogljivostmi, za katere se zahteva priključitev, in možnostjo prožne priključitve na preobremenjenih območjih. Objava vključuje informacije o merilih za izračun razpoložljive zmogljivosti za nove priključitve. Operaterji distribucijskih sistemov te informacije redno posodablajo vsaj vsake tri mesece.

Operaterji distribucijskih sistemov uporabnikom sistemov na pregleden način zagotovijo jasne informacije o statusu in obravnavi njihovih zahtev za priključitev. Take informacije zagotovijo v treh mesecih od predložitve zahteve. Kadar zahtevana priključitev ni niti odobrena niti trajno zavrnjena, operaterji distribucijskega sistema te informacije redno posodablajo vsaj vsake tri mesece.

- 3a. Operaterji distribucijskih sistemov uporabnikom sistema omogočijo, da zahtevajo priključitev v omrežje in predložijo ustrezne dokumente izključno v digitalni obliki.
- 3b. Države članice se lahko odločijo, da odstavka 3 ne bodo uporabile za integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev ali majhne izdvojene sisteme. Države članice lahko uporabijo prag, ki je nižji od praga 100 000 priključenih odjemalcev.

Države članice spodbujajo integrirana elektroenergetska podjetja, ki oskrbujejo manj kot 100 000 priključenih odjemalcev, naj uporabnikom sistema enkrat letno zagotovijo informacije iz odstavka 3, spodbujajo pa tudi sodelovanje med operaterji distribucijskih sistemov v ta namen.“;

(11) v členu 33 se odstavek 1 nadomesti z naslednjim:

- „1. Brez poseganja v Direktivo 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta države članice zagotovijo potreben regulativni okvir za lažjo priključitev javno dostopnih in zasebnih polnilnih mest s funkcijami pametnega polnjenja in funkcijami dvosmernega polnjenja v skladu s členom 20a Direktive (EU) 2018/2001 na distribucijska omrežja. Države članice zagotovijo, da operaterji distribucijskih sistemov nediskriminatorno sodelujejo z vsakim podjetjem, ki ima v lasti, razvija, vodi ali upravlja polnilna mesta za električna vozila, tudi kar zadeva priključitev na omrežje.

* Direktiva 2014/94/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva (UL L 307, 28.10.2014, str. 1).“;

(12) člen 59 se spremeni:

(a) odstavek 1 se spremeni:

(i) točka (c) se nadomesti z naslednjim:

„(c) v tesnem sodelovanju z drugimi regulativnimi organi zagotavljati, da enotna platforma za dodeljevanje, vzpostavljena v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2016/1719*, ENTSO za električno energijo in telo EU ODS izpolnjujejo svoje obveznosti iz te direktive, Uredbe (EU) 2019/943, omrežnih kodeksov in smernic, sprejetih na podlagi členov 59, 60 in 61 Uredbe (EU) 2019/943, ter drugega zadevnega prava Unije, vključno glede čezmejnih zadev, in odločitev ACER, obenem pa skupaj odkrivati primere neizpolnjevanja obveznosti s strani enotne platforme za dodeljevanje, ENTSO za električno energijo oziroma telesa EU ODS; kadar regulativni organi v štirih mesecih po začetku posvetovanj ne dosežejo sporazuma za namen skupnega odkritja neizpolnjevanja obveznosti, se na podlagi člena 6(10) Uredbe (EU) 2019/942 zadeva prenese v odločanje ACER;

* Uredba Komisije (EU) 2016/1719 z dne 26. septembra 2016 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti (UL L 259, 27.9.2016, str. 42).“;

(ii) točka (z) se nadomesti z naslednjim:

„(z) spremljati odpravo neupravičenih ovir in omejitev za razvoj porabe samoproizvedene električne energije, souporabo energije ter skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov in energetske skupnosti državljanov, med drugim ovir in omejitev, ki preprečujejo priključitev prožne porazdeljene proizvodnje energije v razumnem roku v skladu s členom 58, točka (d).“;

(b) odstavek 4 se nadomesti z naslednjim:

„4. Regulativni organ v državi članici, v kateri ima sedež enotna platforma za dodeljevanje, ENTSO za električno energijo ali telo EU ODS, je pristojen za izrekanje učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kazni tem telesom, kadar ne izpolnjujejo svojih obveznosti iz te direktive, Uredbe (EU) 2019/943 ali drugih ustreznih pravno zavezujočih odločitev regulativnih organov ali ACER, ali da izrek takih kazni predlaga pristojnemu sodišču.“;

(13) v členu 66 se dodata naslednja odstavka:

- „6. Z odstopanjem od člena 40(4) se lahko operaterji prenosnih sistemov v Estoniji, Latviji in Litvi zanesejo na storitve izravnave, ki jih zagotavljajo domači ponudniki shranjevanja električne energije, podjetja, povezana z operaterji prenosnih sistemov, in drugi objekti v lasti operaterjev prenosnih sistemov.

Z odstopanjem od člena 54(2) lahko Estonija, Latvija in Litva svojim operaterjem prenosnih sistemov in podjetjem, povezanim z operaterji prenosnih sistemov, dovolijo, da imajo v lasti, razvijajo, vodijo in upravljajo objekte za shranjevanje energije, in sicer brez odprtega, preglednega in nediskriminatornega razpisnega postopka, ter dovolijo, da taki objekti za shranjevanje energije kupujejo ali prodajajo električno energijo na izravnalnih trgih.

Odstopaji iz prvega in drugega pododstavka se uporabljata največ tri leta po pridružitvi Estonije, Latvije in Litve sinhronemu območju celinske Evrope. Kadar je to potrebno za ohranitev zanesljivosti oskrbe, lahko Komisija odobri podaljšanje začetnega triletnega obdobja za največ pet let.

7. Z odstopanjem od člena 40(4) in člena 54(2) lahko Ciper svojemu operaterju prenosnega sistema dovoli, da ima v lasti, razvija, vodi in upravlja objekte za shranjevanje energije, in sicer brez odprtega, preglednega in nediskriminatornega razpisnega postopka.

Odstopanje iz prvega pododstavka se uporablja, dokler prenosni sistem na Cipru ni priključen na prenosne sisteme drugih držav članic z medsebojno povezavo.“;

(14) vstavi se naslednji člen:

„Člen 66a

Dostop do cenovno dostopne energije med krizo zaradi cen električne energije

1. Svet lahko na podlagi predloga Komisije z izvedbenim sklepom razglasi krizo zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali na ravni Unije, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - (a) obstoj zelo visokih povprečnih cen na veleprodajnih trgih električne energije, ki so vsaj dvainpolkrat višje od povprečne cene v preteklih petih letih, in znašajo najmanj 180 EUR/MWh, kar naj bi se nadaljevalo še vsaj šest mesecev, pri izračunu povprečne cene v preteklih petih letih pa se ne upoštevajo tista obdobja, v katerih je bila razglašena kriza zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali ravni Unije;
 - (b) pojavljajo se močna zvišanja maloprodajnih cen električne energije v razponu 70 %, kar naj bi se nadaljevalo še vsaj tri mesece.
2. V izvedbenem sklepu iz odstavka 1 se določi obdobje njegove veljavnosti, ki je lahko največ eno leto. To obdobje se lahko podaljša v skladu s postopkom iz odstavka 8 za zaporedna, največ enoletna obdobja.

3. Ob razglasitvi krize zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali na ravni Unije na podlagi odstavka 1 je treba zagotoviti enake konkurenčne in trgovinske pogoje v vseh državah članicah, ki jih izvedbeni sklep zadeva, da ne bi bilo neupravičenega izkrivljanja notranjega trga.
4. Kadar so pogoji iz odstavka 1 izpolnjeni, Komisija predloži predlog za razglasitev krize zaradi cen električne energije na regionalni ravni ali ravni Unije, ki vključuje predlagano obdobje veljavnosti izvedbenega sklepa.
5. Svet lahko s kvalificirano večino spremeni predlog Komisije, predložen na podlagi odstavka 4 ali 8.
6. Kadar Svet sprejme izvedbeni sklep na podlagi odstavka 1, lahko države članice za čas veljavnosti navedenega sklepa uporabijo začasne ciljno usmerjene javne posege pri določanju cen za dobavo električne energije malim in srednjim podjetjem. Taki javni posegi:
 - (a) so omejeni na največ 70 % porabe upravičenca v istem obdobju prejšnjega leta in ohranjajo spodbudo za zmanjšanje povpraševanja;
 - (b) so v skladu s pogoji iz člena 5(4) in (7);
 - (c) kadar je ustrezno, izpolnjujejo pogoje iz odstavka 7 tega člena;
 - (d) so zasnovani tako, da je negativno drobljenje notranjega trga minimalno.

7. Kadar Svet sprejme izvedbeni sklep na podlagi odstavka 1 tega člena, lahko države članice za čas veljavnosti navedenega sklepa z odstopanjem od člena 5(7), točka (c), pri uporabi ciljno usmerjenih javnih posegov pri določanju cen za dobavo električne energije na podlagi člena 5(6) ali odstavka 6 tega člena izjemoma in začasno določijo ceno za dobavo električne energije, ki je nižja od stroškov, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- (a) cena, določena za gospodinske odjemalce, velja za največ do 80 % mediane porabe gospodinjstev in ohranja spodbudo za zmanjšanje povpraševanja;
 - (b) med dobavitelji ni diskriminacije;
 - (c) dobavitelji prejmejo nadomestilo za dobavo pod stroškovno ceno na pregleden in nediskriminitoren način;
 - (d) vsi dobavitelji so na isti podlagi upravičeni do predložitve ponudb za ceno dobave električne energije, ki je pod stroškovno ceno.
 - (e) predlagani ukrepi ne izkrivljajo notranjega trga električne energije.
8. Komisija pravočasno pred iztekom obdobja veljavnosti, določenega na podlagi odstavka 2, oceni, ali so pogoji iz odstavka 1 še vedno izpolnjeni. Če Komisija meni, da so pogoji iz odstavka 1 še vedno izpolnjeni, Svetu predloži predlog za podaljšanje obdobja veljavnosti izvedbenega sklepa, sprejetega na podlagi odstavka 1. Kadar se Svet odloči za podaljšanje obdobja veljavnosti, se v takem podaljšanem obdobju uporabljata odstavka 6 in 7.

Komisija stalno ocenjuje in spremlja učinek vseh ukrepov, sprejetih v skladu s tem členom, ter redno objavlja rezultate takih ocen.“;

(15) v členu 69 se odstavek 2 nadomesti z naslednjim:

„2. Komisija do 31. decembra 2025 pregleda izvajanje te direktive ter predloži poročilo Evropskemu parlamentu in Svetu. Komisija skupaj s poročilom ali naknadno po potrebi predloži zakonodajni predlog.

Komisija s pregledom zlasti oceni kakovost storitev, ponujenih končnim odjemalcem, in ali so odjemalci, zlasti ranljivi odjemalci in odjemalci, ki živijo v energetske revščini, ustrezno zaščiteni s to direktivo.“.

Člen 3

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do ... [šest mesecev od datuma začetka veljavnosti te direktive].

Države članice z odstopanjem od prvega pododstavka tega odstavka uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členom 2, točki 2 in 5, do ... [24 mesecev od datuma začetka veljavnosti te direktive].

O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo ukrepov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 4

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 5

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

Za Evropski parlament
predsednica

Za Svet
predsednik/predsednica